

Ailgynllunio Arolwg Troseddu Cymru a Lloegr

Awst 2022

Cyflwyniad

Rôl Comisiynydd Pobl Hŷn annibynnol Cymru yw amddiffyn a hyrwyddo hawliau pobl hŷn sy'n byw yng Nghymru. Mae'r Comisiynydd yn craffu ar y polisiau a'r arferion hynny fel mater o drefn, gyda'r potensial o effeithio ar hawliau pobl hŷn.

Mae tystiolaeth bod lefelau cam-drin a throseddu a brofir gan bobl hŷn, wedi cynyddu trwy gydol y pandemig covid-19. Yn ystod y cyfnod hwn, daeth nifer o bobl hŷn yn fwy ynysig yn gymdeithasol, ac roedd hynny yn ei dro'n cynyddu'r risg o gam-drin a cham-fanteisio.

Mae mynd i'r afael â cham-drin pobl hŷn yng Nghymru yn un o brif flaenoriaethau'r Comisiynydd. Mae data da yn hanfodol i weld y cynnydd yn y lefelau cam-drin a throseddu sy'n digwydd tuag at bobl hŷn ac i ddangos lle mae risgiau cynyddol posibl. Mae'r Comisiynydd wedi defnyddio'r data a gasglwyd ar gyfer fersiynau blaenorol Arolwg Troseddu Cymru a Lloegr i fonitro newidiadau sy'n gysylltiedig â phobl hŷn fel dioddefwyr troseddau ac i ganfod eu canfyddiadau o droseddu yn eu hardaloedd lleol, a allai yn ei dro effeithio ar eu teimladau o'u diogelwch eu hunain a lles emosiynol cyffredinol. Defnyddiwyd y data hwn o fewn cyhoeddiadau blaenorol Comisiynydd Pobl Hŷn Cymru, megis yn adroddiad Cyflwr y Genedl y Comisiynydd ¹

Mae'r Comisiynydd yn falch o ymateb i'r ymgynghoriad hwn ar ailgynllunio Arolwg Troseddu Cymru a Lloegr.

Modiwl Tri: Ailgynllunio Arolwg Troseddu Cymru a Lloegr

3.1. Beth yw eich barn am newid i gynllun panel hydredol gyda thonnau ar Arolwg Troseddu Cymru a Lloegr?

Mae'r Comisiynydd yn gwerthfawrogi pwysigrwydd casglu data dros amser (data hydredol), er mwyn helpu i weld patrymau a thueddiadau mewn gweithgarwch troseddol.

Am fwy o wybodaeth, cysylltwch ag:
Andrea Cooper, Arweinydd Diogelu
03442 640 670 // Andrea.cooper@olderpeople.cymru

Mae'r Comisiynydd eisiau sicrhau bod y data sy'n cael ei gasglu ar gyfer Arolwg Troseddu Cymru a Lloegr, yn cynrychioli lleisiau a safbwyntiau pobl hŷn yn deg. Am y rheswm hwn, mae'n hanfodol nad yw dulliau casglu data yn gosod pobl hŷn o dan anfantais annheg ac felly'n lleihau eu cyfranogiad. Yn ystod cyfnod o dair blynedd, gallai rhai pobl hŷn brofi newidiadau yn eu trefniadau byw (er enghraifft, efallai eu bod wedi symud i dai cysgodol neu ofal cartrefi preswyl neu nyrsio). Pa drefniadau fydd yn cael eu rhoi ar waith i sicrhau bod y bobl hŷn hyn yn cael eu 'dilyn i fyny' a'u bod yn gallu parhau i gyfrannu at gasglu data ar gyfer Arolwg Troseddu Cymru a Lloegr, os ydyn nhw'n dymuno gwneud hynny?

Hefyd, oes cynlluniau i gynnwys pobl hŷn sy'n byw mewn cartrefi preswyl a nyrsio yn yr arolwg o'r dechrau? Mae llawer o bobl hŷn sy'n byw o fewn lleoliadau gofal hirdymor, yn parhau i fod mewn sefyllfa i roi persbectif ar un ai eu profiadau o gam-drin a throseddu, neu sôn am eu pryderon ynghylch troseddau o fewn eu hardaloedd lleol. Felly, ni ddylai'r bobl hŷn hyn gael eu heithrio'n awtomatig o'r sampl o ymatebwyr posibl.

Mae'r canllawiau'n nodi y bydd cyfweiliadau 'dilyn i fyny' yn cael eu cynnal dros y ffôn. A oes opsiwn hefyd i gynnal cyfweiliadau 'dilyn i fyny' wyneb yn wyneb? Efallai y bydd rhai pobl hŷn yn teimlo'n fwy cyfforddus wrth siarad wyneb yn wyneb â chyfwelydd, yn enwedig, er enghraifft, os ydyn nhw wedi colli eu clyw ac yn ei chael hi'n anodd cynnal sgysiau manwl dros y ffôn. Gwyddom hefyd fod nifer o bobl hŷn yn amharod iawn i ddatgelu eu profiadau o gamdriniaeth. Gall trafodaeth gyda chyfwelydd ar gyfer Arolwg Troseddu Cymru a Lloegr, fod yn gyfle allweddol i rai pobl siarad am eu profiadau o gam-drin a throseddu, ac i gael mynediad at y cymorth sydd ei angen arnynt. Mae'n bosibl y byddai'r un bobl hŷn yma'n llai tebygol o 'rannu eu profiadau' a thrafod eu pryderon, heb gyfle i siarad wyneb yn wyneb.

3.3. Datblygu Adnodd Arolwg Ar-lein o 2024

Mae'n rhaid cydnabod nad yw niferoedd sylweddol o bobl hŷn sy'n byw yng Nghymru, yn defnyddio technoleg ddigidol². Bydd dulliau wyneb yn wyneb o gasglu data yn parhau i fod yn bwysig, er mwyn galluogi'r bobl hŷn hyn i gymryd rhan yn y broses casglu data.

3.5. Ydych chi'n rhagweld unrhyw broblemau wrth gael gwared ar y cwestiynau ar stelcian annomestig am y blynyddoedd nesaf?

Mae'r Comisiynydd yn teimlo y dylai 'stelcian annomestig' gael ei gynnwys yn Arolwg Troseddu Cymru a Lloegr. Gall 'Stelcian gan Ddieithriaid', gael effeithiau corfforol ac emosiynol sylweddol ar les dioddefwyr³. Mae rhai sylwebyddion wedi dadlau y gall effeithiau troseddau o'r fath, fod hyd yn oed yn fwy dinistriol i ddiodesddefwyr hŷn⁴

Mae'r Comisiynydd yn awyddus bod y data sy'n gysylltiedig â throseddau yn erbyn pobl hŷn, mor eang â phosibl. Mae hyn yn hanfodol wrth ddangos y gall pobl hŷn ddiodesddef yr un mathau o droseddau, â'r rhai mewn grwpiau oedran iau. Teimlir weithiau er enghraifft, nad

yw pobl hŷn, oherwydd eu hoedran, mewn perygl o droseddau rhywiol⁵. Mae'n bwysig bod mythau o'r fath yn cael eu chwalu drwy gyfuno data perthnasol.

Modiwl Pump: Canfyddiadau o Drosedd

Ydych chi'n defnyddio data neu allbynnau yn seiliedig ar gwestiynau o'r modiwl Canfyddiadau o Drosedd?

Gall ofn troseddu arwain at ganlyniadau catastroffig i bobl hŷn, gan wneud i rai pobl hŷn deimlo nad ydynt yn gallu gadael eu cartrefi eu hunain. Mae'n amlwg y gall hyn gael effaith sylweddol ar eu lles corfforol ac emosiynol. Mae'r Comisiynydd yn defnyddio'r data a gynhyrchir trwy'r modiwl 'canfyddiadau o drosedd' Arolwg Troseddu Cymru a Lloegr, i roi gwybod am ei gwaith ar alluogi pobl i heneiddio'n dda.

Modiwl Saith: Erledigaeth.

Mae'r Comisiynydd yn defnyddio'r data a gynhyrchir drwy'r modiwl 'erledigaeth' Arolwg Troseddu Cymru a Lloegr, i weld beth yw'r gwahanol fathau o droseddau, sy'n effeithio ar bobl hŷn yn bennaf. Mae'r ystadegau hyn yn bwysig i dynnu sylw at feysydd risg penodol, ac i hybu pobl i ystyried ymyriadau lleihau risg posibl.

Modiwl Wyth: Troseddau Twyll.

Mae cynnydd sylweddol wedi'i gofnodi yn lefelau twyll a cham-drin ariannol a brofwyd gan bobl hŷn, drwy gydol y pandemig covid-19⁶. Mae'n bwysig iawn felly bod casglu data sy'n gysylltiedig ag oedran ar droseddau twyll, yn rhan o Arolwg Troseddu Cymru a Lloegr. Mae'r Comisiynydd yn gweithio gyda sawl asiantaeth sy'n bartner, sy'n gwneud gwaith penodol i helpu i ddiogelu pobl hŷn rhag y risg o dwyll a sgamiau. Er mwyn hwyluso'r gwaith hwn, mae'n bwysig nodi patrymau a thueddiadau mewn gweithgaredd troseddol sy'n gysylltiedig â thwyll.

Modiwl Naw: Perfformiad y System Cyfiawnder Troseddol

Nid yw llawer o'r camdriniaethau sy'n digwydd yn erbyn pobl hŷn yn cael eu hystyried yn droseddau⁷⁸. Mae'r Comisiynydd yn awyddus i fynd i'r afael â'r mater hwn a sicrhau bod hawliau pobl hŷn yn cael eu cynnal, drwy sicrhau mynediad teg at gyfiawnder troseddol. Mae'n bwysig iawn felly bod Arolwg Troseddu Cymru a Lloegr yn casglu data am brofiadau pobl hŷn, sy'n gysylltiedig â'r system cyfiawnder troseddol.

Modiwl 16: Modiwl Demograffeg

Mae'r Comisiynydd yn falch bod y terfyn oedran uchaf o fewn Arolwg Troseddu Cymru a Lloegr, bellach wedi'i ddileu ac y bydd data 'pob oed' ar gael o 2023 ymlaen. Fodd bynnag,

mae'r Comisiynydd yn annog bod y data sy'n cael ei gasglu sy'n gysylltiedig â phrofiadau pobl hŷn o 'ganfyddiadau o drosedd' yn cael ei ddadgyfuno ymhellach (wedi'i rannu'n 'ystodau oedran' penodol ar gyfer rhai 60 oed a hŷn). Mae'n bwysig cydnabod nad yw pobl hŷn yn grŵp homogenaidd, ac y gallai fod gwahaniaethau yn y profiadau a'r canfyddiad o drosedd ymhlith y rhai sydd yn eu 60au er enghraifft, o'u cymharu â pherson hŷn yn eu 80au neu 90au. Mae'n bwysig hefyd bod y data hwn hefyd yn cael ei ddadgyfuno yn seiliedig ar nodweddion gwarchodedig eraill fel rhyw a rhywioldeb, fel bod y rhai sydd mewn perygl arbennig o droseddu yn cael eu nodi.

¹ Comisiynydd Pobl Hŷn Cymru. 2021. Adroddiad Cyflwr y Genedl. Ar gael yn: [State-of-the-Nation-2021-Report.pdf \(olderpeople.wales\)](#)

² Comisiynydd Pobl Hŷn Cymru. 2021. Adroddiad Cyflwr y Genedl. Ar gael yn: [State-of-the-Nation-2021-Report.pdf \(olderpeople.wales\)](#)

³ Sheridan, L., Scott, A.J. a Gogledd, A.C. 2015. Stalking and age. *Journal of Threat Assessment and Management* 1(4), t. 262-273.

⁴ McGarry, J., Simpson, C. and Hinchiff-Smith, K. 2011. The impact of domestic abuse for older women: A review of the literature. *Health and Social Care in the Community* (19), t. 3-14.

⁵ Bows, H. a Westmarland, N. 2017. Treisio pobl hŷn yn y Deyrnas Unedig: Rape of older people in the United Kingdom: Challenging the 'real-rape' stereotype. *British Journal of Criminology* (57), t 1-17.

⁶ Comisiynydd Pobl Hŷn Cymru. 2021. Gwasanaethau Cymorth i Bobl Hŷn sy'n cael Cam-drin yng Nghymru. Ar gael yn: [Support Services for Older People Experiencing Abuse in Wales.pdf \(olderpeople.wales\)](#)

⁷ Payne, B.K. 2011. *Crimes and Elder Abuse: An Integrated Perspective*. Illinois : Springfield.

⁸ Yorston, G. 2013. 'Crime, mental illness and older people'. In; Dening, T. and Thomas, A. *Oxford Textbook of Old Age Psychiatry*. Rhydychen: Gwasg Prifysgol Rhydychen.

Comisiynydd Pobl Hŷn Cymru

Mae Comisiynydd Pobl Hŷn Cymru yn diogelu ac yn hyrwyddo hawliau pobl hŷn ledled Cymru, gan graffu ar ystod eang o bolisïau ac arferion i wella eu bywydau a dylanwadu arnynt. Mae'n darparu cymorth a chefnogaeth yn uniongyrchol i bobl hŷn drwy ei thîm gwaith achos ac mae'n gweithio i rymuso pobl hŷn a sicrhau bod eu lleisiau'n cael eu clywed ac y gweithredir arnynt. Mae rôl y Comisiynydd yn seiliedig ar gyfres o bwerau cyfreithiol unigryw i'w chefnogi i adolygu gwaith cyrff cyhoeddus a'u dwyn i gyfrif pan fo angen.

Mae'r Comisiynydd yn gweithredu i roi terfyn ar wahaniaethu a rhagfarn ar sail oedran, i atal cam-drin pobl hŷn ac i alluogi i bawb heneiddio'n dda.

Mae'r Comisiynydd eisiau Cymru lle mae pobl hŷn yn cael eu gwerthfawrogi, lle mae hawliau'n cael eu cynnal a lle nad oes neb yn cael ei adael ar ôl.

Sut i gysylltu â'r Comisiynydd:

Comisiynydd Pobl Hŷn Cymru
Adeiladau Cambrian
Sgwâr Mount Stuart
Caerdydd
CF10 5FL

Rhif ffôn: 03442 640 670

E-bost: ask@olderpeople.cymru

Gwefan: www.olderpeople.wales

Twitter: [@talkolderpeople](https://twitter.com/talkolderpeople)